

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Л.М. Даценко, В.П. Воровка, М.М. Стецишин, Л.А. Прохорова, В.М. Іванова, М.В. Мацюра, О.В. Непша, Т.В. Зав'ялова, Ю.І. Самек, Т.М. Пекний, С.М. Канунніков.

Мелітопольський державний педагогічний університет

Формування кафедри почалося у серпні 1961 року. При кафедрі сільського господарства була створена предметна комісія з географії, до складу якої входили два викладачі (А.А. Хижняк і В.Ф. Краєва) і старший лаборант В.В. Тюкова 12 вересня 1961 року була створена наказом ректора геолого-географічна комісія на чолі з А.А. Хижняком. Доцент А.А. Хижняк вів курс геології, асистент В.Ф. Краєва - загальне землезнавство і геологію. Крім того ще два викладачі парцювали на умовах погодинної оплати (І.І. Лепіхов читав курс загального землезнавства і топографії і А.А. Чупрун читав астрономію). Через рік предметна комісія була реорганізована в кафедру геології і географії, на якій вже працювало п'ять штатних викладачів: А.А. Хижняк (завідувач кафедрою, викладав фізичну географію СРСР, геологію), доцент К.О. Баранов (декан загальнонаукового факультету, викладач геології), доцент М.Є. Міллер (курс загального землезнавства), старший викладач К.М. Матусевич (курс картографії з основами топографії), асистент В.Ф. Краєва (геологія, загальне землезнавство, фізична географія СРСР). На погодинній основі працювали А.А. Чупрун (астрономія), М.А. Дрюцький (астрономія), М.О. Алексєєв (геологія, географія ґрунтів, краєзнавство), М.Л. Пархоменко (географія ґрунтів).

У 60-х рр. Кафедра фізичної географії поповнилася такими викладачами як Г.Т. Тамбовцева (геологія, економічна географія зарубіжних країн, В.Є. Крилова (методика викладання географії, економічна географія СРСР), Г.І. Гаркуша (геологія, фізична географія СРСР). За цей же період покинули роботу на кафедрі І.І. Лепіхов, К.О. Баранов, М.А. Дрюцький, М.Л. Пархоменко, В.Ф. Краєва.

У 1967 році за конкурсом на кафедру були прийняті доцент І.Ф. Красюк

(економічна географія зарубіжних країн) і доцент А.П. Воронкова (економічна географія СРСР).

У 1968 році залишив роботу на кафедрі А.А. Хижняк, він перейшов до Білгородського педінституту. У цьому же році на кафедрі з'явився ще один новий працівник — випускниця факультету Н.С. Сорокіна. Кафедру очолив доцент І.Ф. Красюк.

Наприкінці 1969 року пішли з кафедри І.Ф. Красюк і А.П. Воронкова, а прибули з Архангельського педінституту доцент В.Д. Войлошніков (курс геології, а з 1970 року завідувач кафедрою) і доцент Н.А. Войлошнікова (економічна географія зарубіжних країн).

У 70-х роках теж відбулися зміни у штатному складі кафедри, старший лаборант В.В. Тюкова почала працювати викладачем спочатку на умовах погодинної оплати, а потім як штатний працівник (геологія, географія ґрунтів). Потім прийшли доцент Р.Д. Бойко (геологія, загальне землезнавство), асистент В.Л. Дураков (геологія, загальне землезнавство), М.Д. Торбунова (фізична географія СРСР, фізична географія материків), а на умовах погодинної оплати С.М. Каннуніков В різний час у 70-ті роки почали працювати доцент В.М. Фомін (фізична географія СРСР), Ю.І. Глущенко (фізична географія материків), доцент А.М. Ходирєв (геологія, фізична географія СРСР), асистент Л.П. Бірюкова (фізична географія СРСР), асистент Я.М. Наумов (фізична географія СРСР).

На початку 70-х років, точніше у 1971 році кафедра географії була поділена і створено дві самостійні кафедри: фізичної географії і геології (зав. кафедрою В.Д. Войлошніков) і кафедра економічної і політичної географії. Викладачі Н.А. Войлошнікова, К.М. Матусевич, З.Є. Крилова перейшли працювати на кафедру економічної географії. А в кінці 70-років кафедру залишили В.М. Фомін і Г.І. Гаркуша.

У 80-х роках до штату кафедри було прийнято С.М. Кануннікова, а потім випускників факультету О.В. Леваду, Л.М. Даценко, Т.М. Алексєєву, В.В. Молодиченка, В.М. Іванову, М.М. Стецишина. В цей же час на кафедрі почала працювати випускниця Московського державного університету Л.А. Гігіберія, а

в кінці 80-х до штату викладачів ввійшли Н.М. Барабоха, Л.А. Прохорова. За конкурсом були прийняті доцент Р.В. Серебрякова (загальне землезнавство), доцент І.Б. Люрін (геологія), доцент І.Б. Сімбірєв (фізична географія СРСР), старший викладач П.Р. Кулик (фізична географія СРСР), старший викладач Л.А. Кратко (фізична географія СРСР), після закінчення аспірантури - М.В. Крилов (фізична географія СРСР).

На початку 80-х років на кафедрі фізичної географії почалось створення геолого-палеонтологічного музею. Історія музею тісно пов'язана з колишнім завідувачем кафедри доцентом І.Б. Люріном, який був натхненником та організатором його створення. Створення експозицій музею було здійснено силами ініціативної групи, до якої ввійшли студенти та викладачі кафедри. Першим завідувачем музею в 1985-1986 роках була випускниця інституту В.А. Попова.

В середині 80-х років у зв'язку зі зміною місця проживання кафедру покинули В.Д. Войлошніков, Р.Д. Бойко, І.Б. Люрін. В.Д. Войлошніков нині працює ректором Рязанського інституту управління і права, Р.Д. Бойко - доцентом у Тернопільському національному університеті ім. Гнатюка, І.Б. Люрін - у м. Києві.

У 1991 році після закінчення аспірантури при кафедрі загальної геології Київського державного університету ім. Тараса Шевченка на посаду асистента кафедри фізичної географії повернулася Л.М. Даценко.

У 1993 році в зв'язку з обранням завідувача кафедрою доктора геол.-мін. наук, професора В.Х. Огая кафедра була поділена на дві - кафедра геології і загального землезнавства (зав. кафедрою професор В.Х. Огай) і регіональної фізичної географії (зав. кафедрою доцею І.Б. Сімбірєв), але у 1994 році кафедри були знову об'єднані в одну (зав. кафедрою проф. В.Х. Огай).

У 90-х роках до вступу в аспірантуру деякий час на кафедр працювали М.Г. Коломієць і С.М. Зеленковська.

В 1995 році пішов на пенсію професор В.Х. Огай, а також покинули кафедру доценти Г.Т. Тамбовцева і Р.В. Серебрякова, прийнято до штату

асистента В.П. Воровку.

У 1996 році знову була проведена реорганізація географічних кафедр. На кафедру географії України перейшли працювати доцент П.Р. Кулик, асистент А.Л. Маценко, Г.В. Тамбовцев, а з кафедри загальної географії перейшли доцент Л.М. Якушин (фізична географія материків і океанів) і старший викладач В.Л. Дураков (геологія). У 2000 році повернувся з аспірантури В.П. Воровка.

У 2001 році кафедру у зв'язку з пенсійним віком був звільнений В.Л. Дураков, а у 2002 році - Є.Г. Бортников, який перейшов на роботу у Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського м. Мелітополі.

У різні роки старшими лаборантами на кафедрі фізичної географії працювали В.В. Тюкова, Є. Раділова, Л.Г. Каламбет, Л.М. Даценко, В.П. Михальченко, О.В. Харська. З 2000 року старшим лаборантом кафедри фізичної географії працює Т.В. Зав'ялова, завідувачем геолого-палеонтологічним музеєм з 1994 р. працює О.В. Непша, лаборантом кафедри - Т.М. Пекний.

Кафедра фізичної географії забезпечує викладання чотирнадцяти головних дисциплін фізико-географічного циклу: загальне землезнавство (доц. В.П. Воровка, ас. В.М. Іванова, ас. Т.В. Зав'ялова), метеорологія та кліматологія (ас. В.М. Іванова), геологія (доц. Л.М. Даценко, ас. М.В. Мацюра), геологія з основами геохімії (доц. Л.М. Даценко, ас. М.В. Мацюра), геологія з основами геоморфології (доц. В.П. Воровка, ас. О.В. Непша), географія ґрунтів з основами ґрунтознавства (доц. Л.М. Даценко, ас. М.В. Мацюра), екологічні функції ґрунтів з основами ґрунтознавства (доц. Л.М. Даценко, ас. М.В. Мацюра), фізична географія материків та океанів (доц. М.М. Стецишин, ст. викл. Л.А. Прохорова), основи наукових досліджень (ас. В.М. Іванова). Для студентів магістратури викладаються предмети: сучасні проблеми ландшафтознавства та нові підходи до фізико-географічного районування (доц. В.П. Воровка), геоглобалістика (доц. Л.М. Даценко), основні проблеми геології (доц. Л.М. Даценко), економіка природокористування (доц. М.М. Стецишин). Крім основних курсів, викладаються спецкурси: історія географічних досліджень (ст. викл. Л.А. Прохорова), основи ландшафтознавства (доц. В.П. Воровка),

географічні аспекти охорони довкілля (ст. викл. Л.А. Прохорова), ландшафтна культура (ас. Ю.І. Самек).

Викладачі кафедри проводять навчально-польові практики з дисциплін геолого-географічного профілю на природничо-географічному факультеті - метеорології, геології, ландшафтно-екологічної, гідрології, геоморфології, географії ґрунтів, комплексної практики з фізичної географії, практики з сезонних спостережень у природі, на хіміко-біологічному факультеті – ґрунтознавська, геолого-геоморфологічна, ландшафтно-екологічна.

Упродовж існування кафедри її очолювали:

1962 - 1968 р.р. - доцент А.А. Хижняк;

1968 - 1969 р.р. - доцент І.Ф. Краснюк;

1970 - 1986 р.р. - доцент В.Д. Войлошніков;

з 1986 до 1 вересня 1999 року - доценти І.Б. Люрін, Р.В. Серебрякова, І.Б. Симбірєв, професор В.Х. Огай, доцент М.Д. Торбунова;

з 1 вересня 1999 року по 22.01.2006 року кафедру очолював доцент О.В. Левада;

з 1 лютого 2006 р. кафедру очолює кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент Л.М. Даценко.

Всі співробітники кафедри є члени Мелітопольського відділу Українського географічного товариства, який зареєстрований з 1957р.

У науковій роботі кафедри головними напрямками є проблема фізичної географії, геології та екології Запорізької області і суміжних територій та вдосконалення викладання географо-геологічних дисциплін у вузі і загальноосвітній школі.

Упродовж багатьох років вивченням молюсків з метою реконструкції палеонтологічних умов кайнозою південного заходу Східно-Європейської платформи успішно займається доцент Л.М. Даценко, яка відкрила для науки двадцять нових видів і підвидів прісноводних молюсків, і новий підрид.

Проблемою екологічного стану і перспективою розвитку природно-заповідного фонду Запорізької області займається канд. геогр. наук,

доцент В.П. Воровка.

Ефективність природокористування в агроландшафтах досліджує канд. економ, наук, доцент М.М. Стецишин. Над вивченням екологічної характеристики геоморфологічних процесів у антропогенних комплексах Запорізької області працює ст. викл Л А Прохорова.

Дисертаційне дослідження ас. В.М. Іванової «Гідрологічний стан лиманів Північно-Західного Приазов'я». Проблеми природного потенціалу гідроресурсів суходолу вивчає ас. М.В. Мацюра. Вивченням екологічного стану земельних та фунтових ресурсів запорізької області займається асистент О.В.Непша.

Результати наукових досліджень відображені в численню наукових публікаціях (статтях, тезах і окремих виданнях). За матерями наукової теми кафедри «Екологічний стан природно-територіальних комплексів Запорізької області і суміжних територій в умовах сучасного природокористування» в 2003-2006 рр підготовлена та рекомендована до друку збірка наукових праць викладачів та співробітників кафедри фізичної географії.